

"OPSADA SARAJEVA - NASTAVAK PRIČE"

Sarajevo, 2013.

"OPSADA SARAJEVA - NASTAVAK PRIČE"

Legenda:

	Put spasa
	Tunel "D - B"
	Tenkovi
	Topovi i haubice raznih kalibara
	Višecjevni bacači raketa (VBR)
	Minobacači
	Samohodna oruđa
	Minska polja
4. Vmtbr	4. Viteška motorizovana brigada ARBiH
102. mtbr	102. motorizovana brigada ARBiH
5. mtbr	5. motorizovana brigada ARBiH
2. Vmtbr	2. Viteška motorizovana brigada ARBiH
II pbr VRS	Ilijadžanska pješadijska brigada VRS
1. Spbr VRS	Prva Sarajevska pješadijska brigada VRS
2. Spbr VRS	Druga Sarajevska laka pješadijska brigada VRS

"OPSADA SARAJEVA - NASTAVAK PRIČE"

„Vi držite ključ rata. Tim ključem otvarate i zatvarate kapiju grada. U vašim rukama se nalazi srce naše zemlje. Vi ste „vojni hirurzi“ i vaša ogromna sposobnost spasiće njen život“

(Prvi predsjednik BiH Alija Izetbegović, o 4. Viteškoj motorizovanoj brigadi)

Opsada Sarajeva - nastavak priče...

Evakuacija ranjenika kroz tunel "D-B"

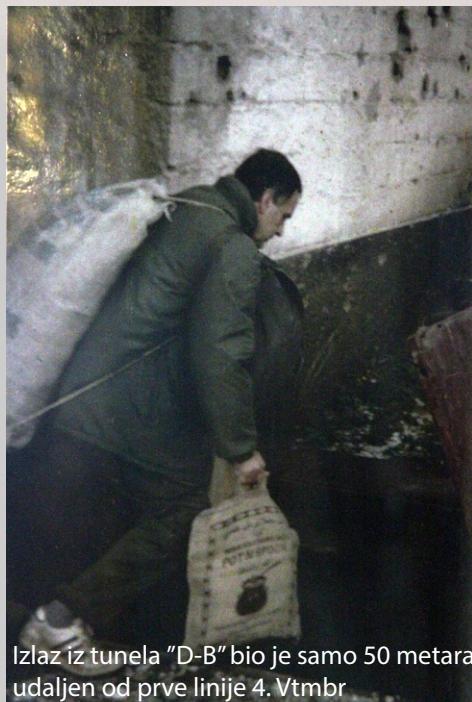
Jedina veza opkoljenog Sarajeva sa slobodnim teritorijem tokom četverogodišnje opsade glavnog grada BiH bio je tunel "D-B" (Dobrinja-Butmir) prokopan nadljudskim naporima boraca iz Sarajeva s jedne, te Butmira, Hrasnice i Sokolović-Kolonije s druge strane. Mnogi koji su u strogoj tajnosti radili na njegovom iskopavanju nisu sa sigurnošću znali u čemu učestvuju, ili nisu mogli da vjeruju da je moguće iskopati prolaz ispod piste Aerodroma Sarajevo pod kontrolom UN-a, ali i pod jakom vatrom Vojske RS sa obje strane.

Nakon što je prokopan 1993. godine, do kada su samo najodvažniji trčeći preko aerodomske piste uspijevali ući u grad ili iz njega izaći rizikujući život, tunel "D-B" je u Sarajevu postao poznat kao jedina veza opkoljenog grada sa slobodnim teritorijem, tunel spasa i nade, tunel zbog kojeg su ljudi u gradu znali da nisu sami. O tunelu su se pričale priče, a mnogi su mislili da izlaskom u Butmir prestaju svi njihovi problemi i da baš tu počinje dugo sanjani mir. Priča je bila drugačija, opsada tu nije prestajala, nego se samo nastavljala.

„Dobio sam dozvolu da izađem iz Sarajeva kroz tunel kako bih u Hrvatskoj nastavio s liječenjem nakon što su me ranili geleri granate. O tom tunelu i izlasku u Butmir toliko se pričalo da sam mislio da će me čim izađem iz tunela u Butmiru čekati autobus za Minhen. Ono što me dočekalo bilo je mnogo drugačije: čekala me je opsada poslije opsade“, priča jedan od ranjenika koji su kroz tunel pa preko slobodne teritorije općine Iliča i Igmana uspjeli izaći iz Sarajeva.

„U Butmiru su me dočekale granate a momci s oznakama 4. Viteške motorizovane brigade su me prebacili u možda najdublji tranše koji sam ikad vidio. Kazali su mi da je linija od izlaza udaljena samo 50-ak metara. Pucalo je sa svih strana, i kad su pored mene pronijeli ranjenog borca s prve linije shvatio sam da sam izašao u još jednu ratnu zonu: Čitavo područje je s dvije strane bilo pod konstantnim udarima neprijateljske artiljerije i pješadije“, ispričaće ranjeni borac s prve linije odbrane Sarajeva.

„Ljudi iz 4. Viteške su me preuzeли, i uz veliku požrtvovanost, s još nekoliko meni nepoznatih ljudi koji su također išli na liječenje, "Putem spasa" preveli preko Igmana što nije bilo nimalo jednostavno: Kroz tranše, potom preko nabujale Željeznice 'Mostom spasa' kojeg je Inžinerija 4. Vmtbr izgradila pod konstantnom neprijateljskom vatrom, pa dalje uz 'osmice' prema Pazariću i kroz slobodne teritorije do Hrvatske. Putem smo bili pod stalnom paljbom jedinica nekoliko brigada Vojske Republike Srpske koje su pokušavale zauzeti područje Igmana, Hrasnice i Sokolović Kolonije i tako u potpunosti "zaključati" vrata Sarajeva i stanovnicima opkoljenog grada zatvoriti svaku vezu sa vanjskim svijetom“, posjedio je jedan od brojnih ranjenika koji su "Putem spasa" uspjeli iz Sarajeva otići na prijeko potrebno liječenje...

Izlaz iz tunela "D-B" bio je samo 50 metara udaljen od prve linije 4. Vtmbr

„Vi držite ključ rata. Tim ključem otvarate i zatvarate kapiju grada. U vašim rukama se nalazi srce naše zemlje. Vi ste „vojni hirurzi“ i vaša ogromna sposobnost spasiće njen život“, kazao je prilikom jedne od posjeta 4. Viteškoj motorizovanoj brigadi prvi predsjednik BiH Alija Izetbegović svjestan činjenice da se glavni grad osim u obruču brani i na njegovoj kapiji. U Sarajevu je tokom rata ubijeno 14.000 ljudi, od toga 1.600 djece, dok je na slobodnoj teritoriji općine Ilijadža poginulo 2.200 ljudi, od čega 59 djece.

Muzej 4. Viteške motorizovane brigade upravo govori o dijelu priče o opsadi Sarajeva o kojem se malo zna – o nastavku priče o opsadi, o tome šta je onoga ko bi tunelom izašao iz opkoljenog Sarajeva dalje čekalo. Govori o hrabrim borcima koji su čuvali kapiju opkoljenog grada kako bi onima unutar obruča sačuvali bar djelić nade, i kako bi kapija gavnog grada tokom najduže opsade u istoriji modernog ratovanja ostala otključana. U katalogu koji je pred Vama vidjećete dio postavke muzeja nastavka priče o opsadi Sarajeva. Ako želite znati kompletну priču o opsadi, ne propustite posjetiti i dio o čuvarima kapije grada izložen u muzeju 4. Viteške...

Tunel Dobrinja - Butmir

Nadljudskim naporima uz stalnu neprijateljsku vatru inžinjerija 104. Vmtbr je u ljetu 1995. zaštitila kritični dio Puta spasa

Put spasa je bio komunikacija i za humanitarne strane organizacije

Izgradnja "Mosta spasa"

Zaštita od neprijateljskog dejstva na najkritičnijim dijelovima Puta spasa

WAR MEMORIAL
ROOM OF 4th VMBR AND
102nd MBR
MUNICIPALITY
OF ILIDŽA

RATNA SPO
4. VITEŠKE MOTOR
102. MOTORIZO
OPĆINA

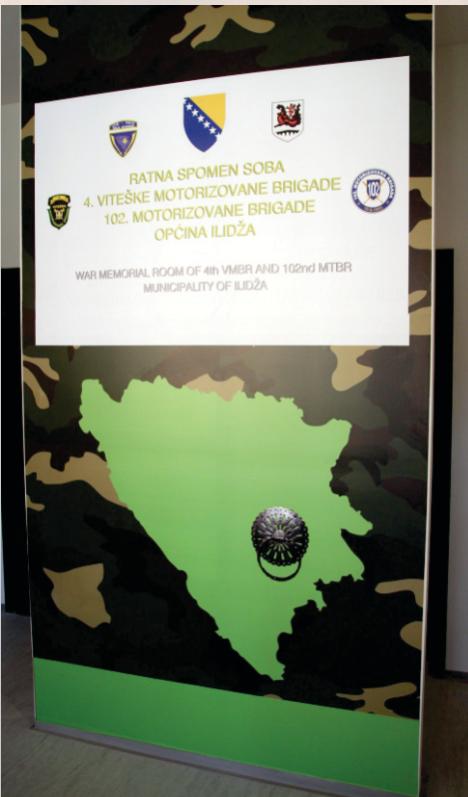
*Muzej 4. Viteške motorizovane brigade
Općina Iličići*

Historijski osnov muzeja

Sa prvim ratnim dejstvima, barikadama i blokadama ilidžanskih naselja, u aprilu 1992. godine dolazi do spontanog okupljanja patriotski orijentisanih dobrovoljaca sa namjerom odbrane od zločina koji su se već dešavali širom BiH.

Formiraju se prve jedinice, dobrovoljci se uključuju u TO i jedinice MUP-a. Pokret otpora i snaga odbrane svakim danom su rasli, tako da su stvoreni uslovi za formiranje, brigada, divizija i korpusa koji su se pod jedinstvenom komandom Predsjedništva Bosne i Hercegovine borili protiv neprijatelja, a sve sa ciljem odbrane jedine nam domovine. Naredbom Štaba Vrhovne Komande Oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine u novembru 1992. godine Štab Teritorijalne odbrane Ilijada se transformiše u 4. motorizovanu brigadu, koja 26. jula 1994. godine odlukom Predsjedništva RBiH dobija kolektivno ratno priznanje - počasni naziv VITEŠKA.

Četvrta Viteška motorizovana brigada pokrivala je zonu odgovornosti na području Hrasnice, Sokolović Kolonije, Butmira i Igmana u dužini od 48 kilometara i jedna je od ključnih jedinica AR BiH za odbranu Sarajeva i Bosne i Hercegovine. Pored aktivnih borbenih dejstava, brigada je uspjela sačuvati, održati i graditi jedinu komunikaciju opkoljenog Sarajeva sa svijetom, a to je Igmanski put i objekat tunel "Dobrinja-Butmir" (D-B).

Pored odbrambenih i borbenih dejstava brigada je bila nosilac obezbeđenja uslova za svakodnevni život više od 30.000 stanovnika ovih naselja. Kao jedna od organizacijsko-formacijskih jedinica brigade funkcionsala je Ratna bolnica "Čamil Marić" u Hrasnici koja je pružala usluge kako borcima tako i civilnom stanovništvu.

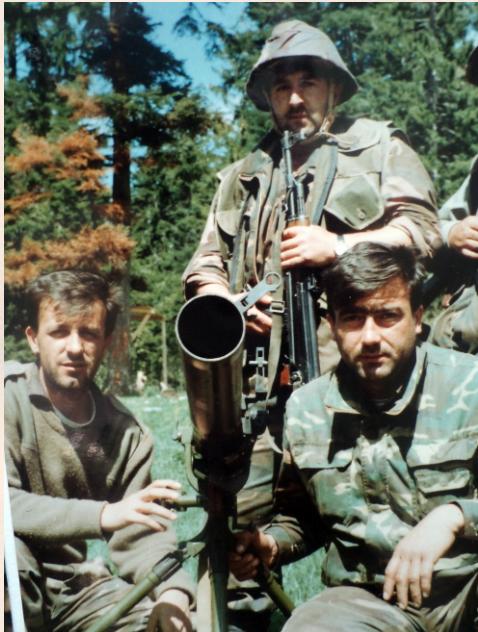
Kroz brigadu, na njenom ratnom putu, prošlo je više od 12.000 boraca iz čijih redova su 33 pripadnika odlikovana "Zlatnim ljiljanom" najvećim ratnim priznanjem. Svoje živote za odbranu Bosne i Hercegovine dalo je 439 šehida i poginulih boraca, dok je 1.132 pripadnika brigade zbog ranjavanja dobilo status ratnog vojnog invalida.

Ratna spomen soba 4. Viteške motorizovane brigade otvorena je 1994. godine u prostorijama Doma kulture u Hrasnici. Zbog očuvanja tradicija ove jedinice čiji su pripadnici branili teritoriju općine Ilijadža u martu 2013. godine podluci načelnika općine Ilijadža u zgradici Multimedijalnog centra na Ilijadi otvorena je spomen soba u kojoj se kroz izložene eksponate i historijska dokumenta prikupljena tokom odbrambeno-oslobodilačkog rata svjedoči o svjetlim stranicama historije ilidžanskog stanovništva.

Brigada je formirana 5. novembra 1992. godine od ljudstva i materijalno-tehničkih sredstava jedinica formiranih na prostoru Hrasnice, Sokolović Kolonije i Butmira¹. Od formiranja pa do kraja odbrambeno-oslobodilačkog rata mijenjala je samo naziv, ne i formacijsku strukturu. Nakon formiranja, brigada je ušla u sastav Operativne grupe "Igman". Nije bila u sastavu Operativne grupe 1 Pazarić, ali je tokom 1994. godine imala dio snaga iz svog sastava na izvršenju zadataka u zoni odgovornosti ove operativne grupe. U sastav 14. divizije ušla je preimenovana u 104. Vitešku motorizovanu brigadu². U posljednjoj reorganizaciji 14. divizije u 1995. godini preimenovana je u 144. Vitešku motorizovanu brigadu³.

Kao kolektiv, 4. motorizovana brigada stekla je 1994. godine kolektivno ratno priznanje počasni naziv VITEŠKA⁴.

Ordenom zlatnog ljiljana sa srebrenim vijencem odlikovan je pripadnik 104. Vmtbr Ševko Hubijar. Ordenom za vojne zasluge sa zlatnim mačevima posthumno je odlikovan pripadnik 4. Vmtbr Emir Bogunić Čarli. Najveće ratno priznanje Zlatni ljiljan dobito je 33 pripadnika 104. Viteške motorizovane brigade. Ordenom za vojne zasluge sa srebrnim mačevima odlikovan je komandant 4. Vmtbr Fikret Prevljak.

DŽAFIĆ (DŽEMAL) M.

Roden 26. septembar 1951. god.
Očijan
POGINUO 21. jula 1992. godine
Kozarevac, zapad u predgrađu
Osc druge djece. Kao popularni
stupac u OS RHH 13. juna 1992.
njegova nastavka Šokoladici.

DRINA (SEЛИM) MIDHAT

Roden 1. aprila 1958. godine
POGINUO 20. jula 1992. godine
Popadići 4. vredni, dobitnik najvećeg ratnog
premijeta "Zlatni biljaj".

HARBAŠ (BEGO) VAHID

Roden 21. siječanj 1964. godine u Srebrenici /
Očijan
POGINUO 13. jula 1992. godine
Kadžić, Osc drugi dječak
Kao prepoznati član - 4. vredni, udružen u OS
RHH 24. aprila 1992. godine. Poginuo na
prednjoj strani doma.

HABIBOVIC (VILKO) LEOŠKO
Roden 1. srpnja 1958. godine u Srebrenici /
Očijan
POGINUO 17. juli 1992. godine
Učitelj matematike, fizike, kemije i
znanosti. Učio djece doma. Učio djece
od 1980. do 1992. godine. Učio djece
od 1992. do 1995. godine. Poginuo na
prednjoj strani doma.

HABIBOVIC (VILKO) LEOŠKO
Roden 1. srpnja 1958. godine u Srebrenici /
Očijan
POGINUO 17. juli 1992. godine
Učitelj matematike, fizike, kemije i
znanosti. Učio djece doma. Učio djece
od 1980. do 1992. godine. Učio djece
od 1992. do 1995. godine. Poginuo na
prednjoj strani doma.

HABIBOVIC (VILKO) LEOŠKO
Roden 1. srpnja 1958. godine u Srebrenici /
Očijan
POGINUO 17. juli 1992. godine
Učitelj matematike, fizike, kemije i
znanosti. Učio djece doma. Učio djece
od 1980. do 1992. godine. Učio djece
od 1992. do 1995. godine. Poginuo na
prednjoj strani doma.

HABIBOVIC (VILKO) LEOŠKO
Roden 1. srpnja 1958. godine u Srebrenici /
Očijan
POGINUO 17. juli 1992. godine
Učitelj matematike, fizike, kemije i
znanosti. Učio djece doma. Učio djece
od 1980. do 1992. godine. Učio djece
od 1992. do 1995. godine. Poginuo na
prednjoj strani doma.

HABIBOVIC (VILKO) LEOŠKO
Roden 1. srpnja 1958. godine u Srebrenici /
Očijan
POGINUO 17. juli 1992. godine
Učitelj matematike, fizike, kemije i
znanosti. Učio djece doma. Učio djece
od 1980. do 1992. godine. Učio djece
od 1992. do 1995. godine. Poginuo na
prednjoj strani doma.

ALIĆ (ALJA) M.

Roden 1961. godine u Sanjelu /
Očijan
POGINUO 4. avgusta 1992. godine
Zvorničko polje, Sanjel. Zapad u predgrađu
Osc druge djece.
U OS RHH stupio 20. aprila 1992. godine. Kao
prepoznati Specijalni policijski MU-a "Flam"
(4 vredni) poginuo na području naselja Vukovići.

IBRAHIMOVIĆ
(ADEM) NEDŽAD - NEĆKO

Roden 21. januara 1968. godine u Sanjelu /
Očijan
POGINUO 4. avgusta 1992. godine
Zvorničko polje, Sanjel. Zapad u predgrađu
Osc druge djece.
U OS RHH stupio 6. jula 1992.
prepoznati Specijalni jedinicu MU
(4 vredni) poginuo u rejonu naselja Vukovići.

LEROTIĆ (VLADO) ZORICA

Roden 13. aprila 1964. godine u Srebrenici
Očijan
POGINUO 4. avgusta 1992. godine
Zvorničko polje, Sanjel u Poljici (Očijan).
Kao prepoznati član "Zvezde od Boće"
aktivnosti stupio u OS RHH 6. juli 1992.
godine. Nezadovoljni borom, željeći voda
ispitivo pobjeđio MU-a "Flam" (4 vredni)
poginuo na području naselja Vukovići.

TOŠANIĆ (TOMISLAV) SAŠE - POŠTAŠ

Roden 1. aprila 1962. godine u Očijan
Očijan
POGINUO 4. avgusta 1992. godine
Zvorničko polje, Sanjel. Zapad u predgrađu
Osc druge djece.
Kao prepoznati član "Zvezde od Boće"
aktivnosti stupio u OS RHH 6. juli 1992.
godine. Nezadovoljni borom, željeći voda
ispitivo pobjeđio MU-a "Flam" (4 vredni)
poginuo na području naselja Vukovići.

KARIBAGIĆ (MOŠA) JUSUF

Roden 17. srpnja 1961. godine u Očijan /
Očijan
POGINUO 13. avgusta 1992. godine
Učitelj matematike, fizike, kemije i
znanosti. Učio djece doma. Učio djece
od 1980. do 1992. godine. Poginuo na
prednjoj strani doma.

KARIJASĆ (MEHO) MUJO

Roden 21. novembra 1956. godine u Blagaju /
Očijan
POGINUO 21. avgusta 1992. godine
Učitelj matematike, fizike, kemije i
znanosti. Učio djece doma. Učio djece
od 1980. do 1992. godine. Poginuo na
prednjoj strani doma.

MEMIĆ (HUZO) MEHMEDALIJA

Roden 31. maja 1948. godine u Šapcu kraj Zvornika
Očijan
POGINUO 13. avgusta 1992. godine
Učitelj matematike, fizike, kemije i
znanosti. Učio djece doma. Učio djece
od 1980. do 1992. godine. Poginuo na
prednjoj strani doma.

ĀŠERIĆ (HAMID) H.

KEĆO (MURADIF) DŽEMAL
Roden 26. juna 1971. godine u selu labilino kraj
Foca / Nezajenjen
POGINUO 23. jula 1992. godine
Zavrio studiju klau. Bez zaposlenja.
U OS RH uključio se 8. aprila 1992. godine
Kao pripadnik Lmth - 4.vitme poginuo na
lokalitetu naselje Hrasno.

BEĆIROVIĆ
(HIMZO) MIRSAD - MICA
Roden 27. juna 1968. godine u Zagrebu
(R Hrvatska) / Nezajenjen
POGINUO 4. avgusta 1992. godine
Zavrio 4. Gimnaziju na Ičadi. Bez stalnog
zaposlenja. U OS RH stupio 27. aprila 1992.
godine. Kao pripadnik Specijalne jedinice MUP-a
"Pion" (4.vitme) poginuo u rejonu "Famas" u
Hranići.

Roden 1.
Otezenjen
POGLI
KV voza
Kao prip
RH ili o
poginuo

Roden 3.
Otezenjen
POGINU
Autosakim
dove. Snop
pripadnik
MUP-a, z
naselja Vo

ŠEHIDI I POGINULI BORCI

4. Viteške motorizovane brigade,
102. Motorizovane brigade
i MUP-a

U muzeju su izložene fotografije sa osnovnim podacima šehida i poginulih boraca. Fotografije su izložene i razvrstane po datumu i godini pogibije, s desna u lijevo. Pored poginulih i šehida 4. Vmtbr i 102. mtbr. izložene su i fotografije šehida-poginulih boraca pripadnika MUP-a koji su živjeli do rata na prostorima općine Ilidža. Četvrti Viteška motorizovana brigada dala je 439 šehida i poginula borca.

ŠEHIDI I POGINULI BORCI MUP-a

- 34) Auszehrungsgrad 20% und Verlust von 1000 t
Zwischen 2000 und 2010: „-10 %“
- 35) Auszehrungssatz von 10% aufgezehrt in den Jahren 2000-2010 bei
Wieder-Indemperatur von 100 Millionen
- 36) Lerner Produktionsfunktion mit $y = 2000 \cdot 0,007 \cdot x^{0,9}$, die abgebildet
ist durch $y = 1400 + 1400x^{0,9}$
- 37) Fakturale Erholungsfunktion mit $R(x) = 8000 + 100x - 40x^2$,
verdienst 10000 pro Tag
- 38) Bevölkerungswachstum mit $N(t) = 1000 \cdot 1,01^t$ bis 2010, jetzt ist keine
Wachstumsrate mehr gegeben. Ein Bevölkerungsdeklination ist zu berechnen
mit einer Wachstumsrate, die so ist, dass ein linearer Zuwachs
der Bevölkerung verhindert wird.
- 39) Durchschnittsmonatseinkommen 40000, verdienst 10000 pro
Monat

Postavka spomen sobe rađena je po uzoru na originalnu postavku iz 1995. godine koja je bila izložena u prostorijama komande 104. Vmtbr u Sokolović Koloniji. Postavku su dodatno osvježili i kreirali članovi Udruženja "4. Vmtbr Ilidža", JOB Unija veterana Ilidža i Udruženja porodica Šehida i poginulih boraca Ilidža i Općina Ilidža.

Kroz eksponate koji su autentični i potiču iz perioda rata postavka daje kompletну cjelinu napora i zajedništva naroda i boraca slobodnih prostora općine Ilidža, na putu odbrane od daleko nadmoćnijeg neprijatelja. Eksponati su raspoređeni po godinama ispod fotografija šehida i poginulih boraca, dok lijeva strana unutrašnjosti daje presjek dešavanja kroz ratne fotografije.

Kako bi se stekla što realnija slika dešavanja iz ovog perioda postavka nudi uvid u odvojene cjeline ustrojstva brigade kao i segmente organizovanja naroda na pružanju pomoći u vođenju odbrambeno-oslobodilačkog rata.

Logistika brigade pored svoje redovne misije potpuno neodvojivo je razvijala podršku i pomoć civilnom stanovništvu. Eksponati iz ove cjeline daju kratki prikaz svih djelatnosti.

Ratna bolnica „Ćamil Marić“ Hrasnica kao sastavni element logističkog obezbjeđenja tokom rata je izrasla u respektabilnu instituciju čiji su uposlenici svojim djelima, kako borcima tako i narodu općine Ilidža i susjednih općina, ulijevali veliko povjerenje, optimizam i davali podstrek za dalju borbu. Postavka kroz fotografije i druge eksponate samo jednim dijelom podsjeća na herojske podvige svih pripadnika sanitetske službe brigade.

Inžinjerija 4. Vmtbr pored redovnih borbenih zadataka uspjela je pružati svu neophodnu pomoć civilnom stanovništvu za normalno funkcionisanje svakodnevnog života. Svojevrsnim spojem aktivnosti inžinjerije i namjenske industrije kroz postavku se daje kratak osvrt na njihove aktivnosti.

U znak zahvalnosti i spriječavanja zaborava uz posebnu zahvalnost svim majkama, sestrama, suprugama i kćerima u sklopu postavke posebno mjesto je dato aktivu žena općine Ilidža, koje su svojim radom dale ogroman doprinos odbrambeno-oslobodilačkoj borbi na prostorima općine Ilidža. Sportske, vjerske i druge kulturne manifestacije bile su sastavni dio života i rada pripadnika brigade tokom cijelog rata. Kroz izložene fotografije posjetiteljima se nudi kratak uvid u ova dešavanja.

1992.

Ratne fotografije kroz hronološki redoslijed daju presjek ključnih dešavanja u 4. Viteškoj motorizovanoj brigadi.

Izgled i odjeća kakvu su imali pripadnici patriotske lige, teritorijalne odbrane općine Ilijadža u periodu aprila-juli 1992. godine. Eksponati su izloženi prema periodu nastanka, odnosno prikupljanja, s desna u lijevo od aprila 1992. godine do kraja rata.

Improvizovana puška napravljena od vodovodnih cijevi i naoružanje pronađeno u kućama aktivista SDS-a, maj 1992.

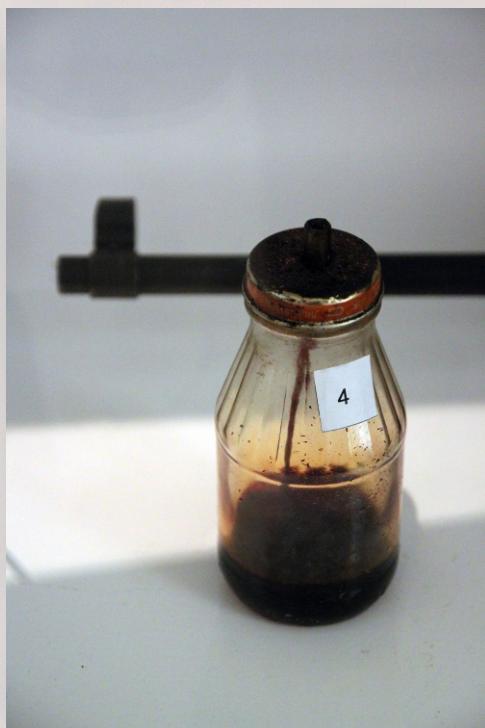

Muzej je opremljen savremenom informatičkom, audio-video opremom i uređajima za projekciju, te autentičnog dokumentacionog materijala za prikazivanje i projekciju u trajanju oko 200 sati.

Molotovljev koktel rađen kao improvizovan o sredstvo za borbu protiv tenkova u naselju

Autentično "sredstvo" za osvjetljenje prostorija, nastalo u maju 1992. godine. Korišteno u komandi 3. motorizovanog bataljona u Sokolović Koloniji.

Fenjer korišten u junu 1992. godine u komandi 4. motorizovanog bataljona u Butmiru.

Automatska puška 7,62 mm M 70, koju je koristio Anes Bučan, ranjen 14. maja 1992. godine. Prilikom transporta vozilom UNPROFOR-a, otet je iz vozila i mučki su ga ubili pripadnici MUP-a i Vojske republike Srpske Ilijada u neposrednoj blizini "Vile Dalmacija".

Nož koji su koristili pripadnici Brigade.

Ručna radio stanica korištena 1992. godine u jedinicama TO Ilijada.

Ratne fotografije iz 1992. godine.

Zastava Republike Bosne i Hercegovine, predmeti i fotografije koje prikazuju aktivnosti logistike
4. Vmtbr

Ručni raketni bacač 64 mm "Zolja", kojom je uništen neprijateljski tenk 1992. godine u Donjem Kotoru.

Orginalna novčanica Republike Bosne i Hercegovine iz sredine 1992. godine.

1993.

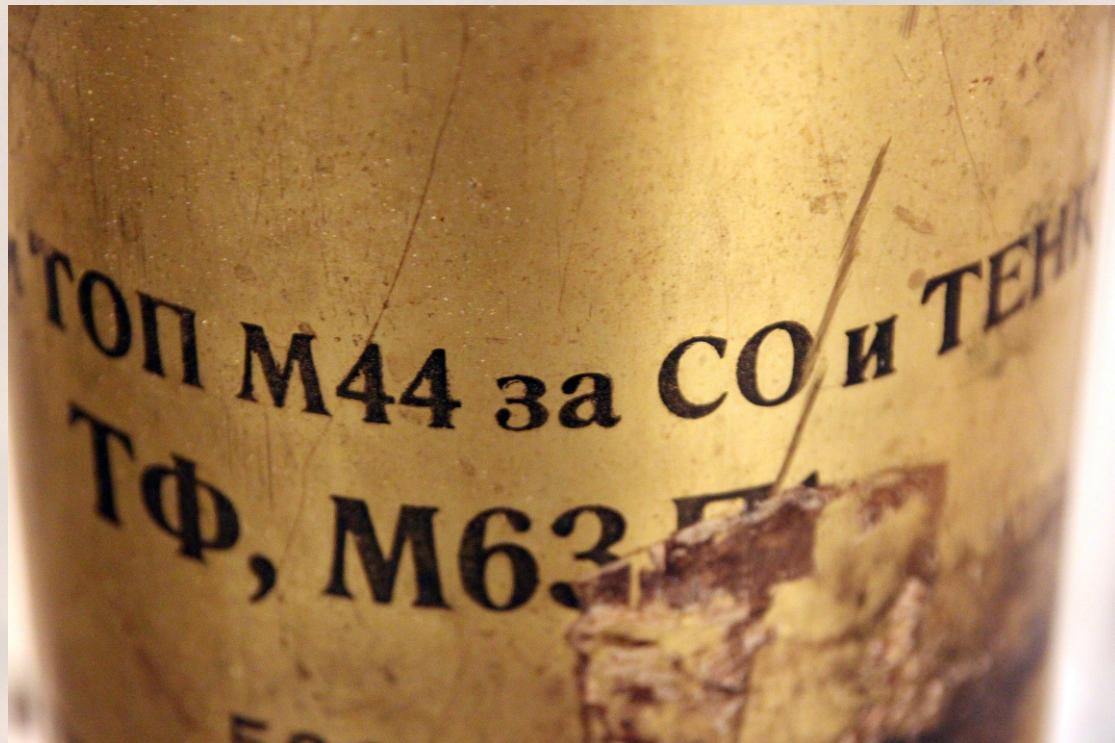
Pancirni šljem izuzet iz Krtelja u aprilu 1992. godine.
Šljem je zarobio Aziz Marina Zike, koji ga je i nosio cijeli rat.

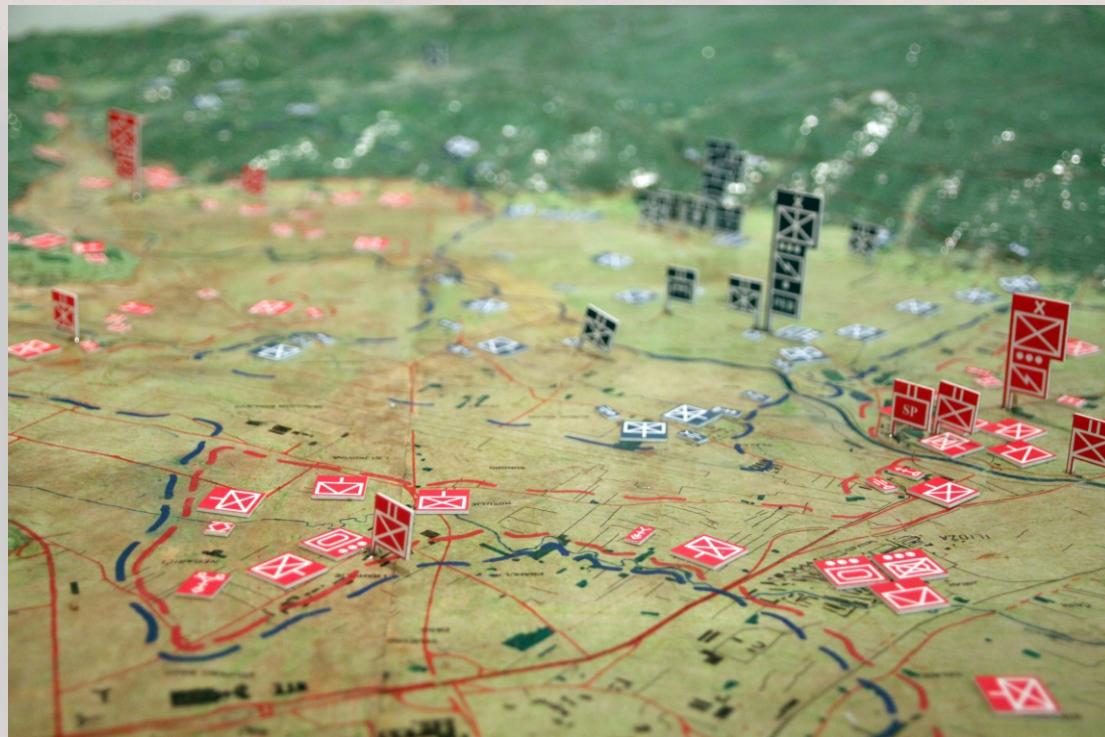
Autentični amblem Četvrte
motorizovane brigade
korišten od marta 1993. godine.

Jurišni prsluk pripadnika
brigade korišten u junu 1993.
godine na kojem se vidi trag
gelera neprijateljske granate.

Čahura od tenkovskog projektila zarobljena u martu 1993. godine u Donjem Kotorcu.

Kroz eksponate koji su autentični i potiču iz perioda rata postavka daje kompletan cjelinu napora i zajedništva naroda i boraca slobodnih prostora općine Ilijza, na putu odbrane od daleko nadmoćnijeg neprijatelja.

Vojnička čizma pripadnika AR BiH iz 1993. godine sa kompletom i autentičnom uniformom.

Autentična uniforma pripadnika 4. Vmtbr iz 1993. godine. Pored je minobacač 60 mm zarobljen u julu 1993. godine na Straištu - Igman.

1994.

Reljef rejona Hojte izrađen 1994. godine, korišten za pripremu Diverzantsko-izviđačkog odreda (DIO) "Fikro" i drugih jedinica brigade u operaciji oslobođanja Lisiće Glave, Javorka, Šiljka, Kočarina, Bijelih Voda, Hojte, Ljuljeve Stijene i Kapića. U ovoj operaciji u neprijateljsku pozadinu ubaćena je jedinica jačine čete i oslobođena teritorija od 20 kvadratnih kilometara bez gubitaka u sopstvenim redovima.

Puškomitraljez 7,62 mm,
Ručni bacač i ostaci drugog
streljačkog naoružanja
zarobljenog na Hojti 1994.
godine.

Minobacačka svijetleća
mina sa padobranom koju
su neprijatelji koristili za
osvjetljenje terena.

Autentična uniforma iz sredine 1994. godine.

Jedna od protuoklopnih jedinica na obuci za protuoklopnu borbu na poligonu Kotorni Čairi, Igman.

Geleri neprijateljske granate ubili su 10. jula 1993. borca Elvira Mušanovića. U trenutku pogibije, u Elvirovim rukama bila je ova automatska puška 7,62 mm M 70 na kojoj se vide oštećena nastala od gelera koji su ga smrtno ranili.

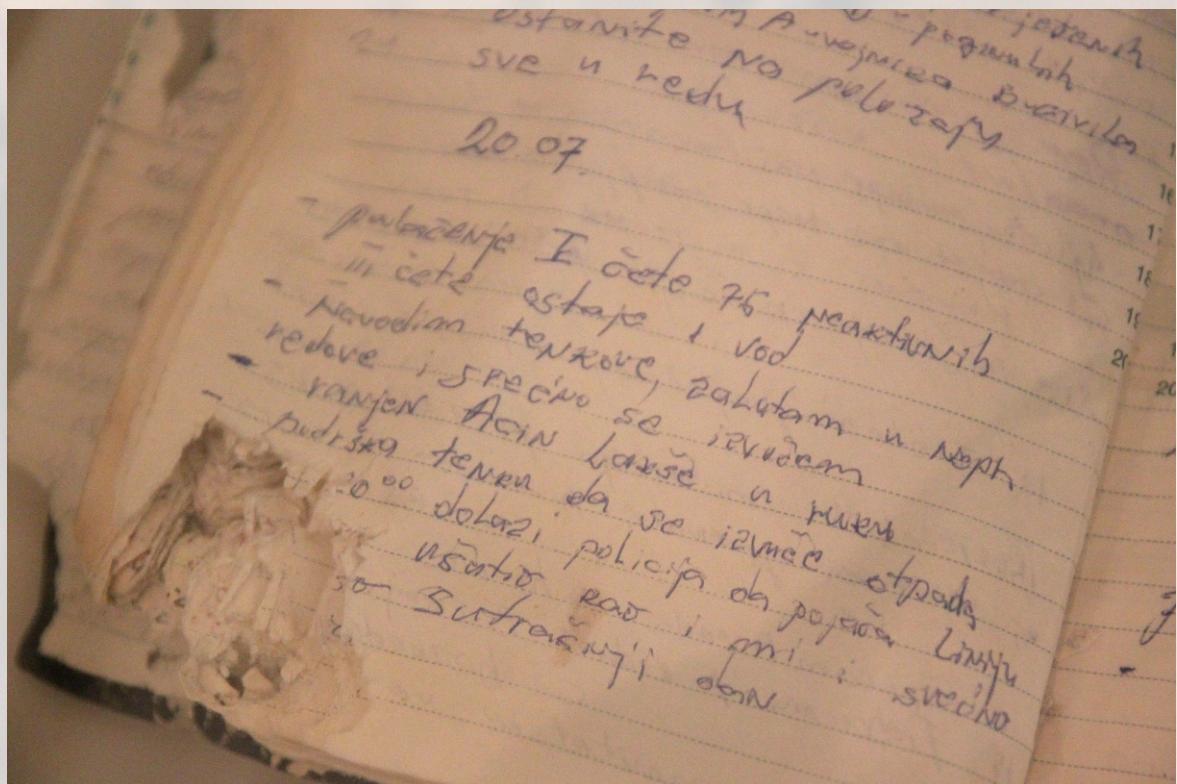

Stabilizatori minobacačkih mina poznati i kao "repovi" i dijelovi mina kalibra od 60 do 120 mm, od kojih su svakodnevno ranjavani i ubijani građani slobodnih prostora općine Ilidža.

Zarobljena neprijateljska zastava i ostala oprema na Hojti 1994. godine.

Zarobljeni dnevnik neprijateljskog vojnika, Hojta 1994. godine.

Neprijateljska odlikovanja, znamenja i novac koje su zarobili pripadnici Četvrte Viteške motorizovane brigade tokom 1994. godine.

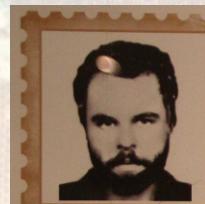

Uzorci zarobljene neprijateljske municije za pješadijsko naoružanje.

Djelovi eksplodiranih neprijateljskih artiljerijskih, raketnih, oklopnih i protivoklopnih sredstava, kojima su neprijatelji svakodnevno zasipali slobodne prostore općine Ilidža.

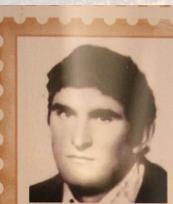
Žene su tokom cijelog rata ravnopravno učestvovali u svim borbenim aktivnostima brigade.

BRICA (JUSUF) MINADIR
Rodio 5. juna 1962. godine u Sarajevu / Otežan
POGINUO 8. juna 1992. godine
Metakoruzar, zaposlen u predstavništu UNIS. Otc
svih djece.
Iz redova MUP-a, kao pripadnik 3.mrb - 4.vrsne
učilišća u OS RBiH od 15. aprila 1992. godine.
Poginuo na području naselja Glasgovđina.

ČENANIĆ (HAMDO) HAMID
Rodio 2. septembra 1972. godine u Sarajevu /
Nespojen
POGINUO 8. juna 1992. godine
Kao pripadnik 4.mrb. 4.vrsne, učilišća u OS
RBiH od 8. aprila 1992. godine. Poginuo u rejonu
naselja Butmici.

DAGLAR (FILDUZ) ŠaćIR
Rodio 11. maja 1955. godine u Šentilj / Otežan
POGINUO 8. juna 1992. godine
KV zdr. zapošlen u GP „Vratarica“. Otc jednog
ćerke.
Kao pripadnik 4.mrb - 4.vrsne, učilišća u OS
RBiH od 8. aprila 1992. godine. Poginuo na
području naselja Butmici.

SOFIĆ (HALIM) MEHĐO
Rodio 4. aprila 1971. godine u Bijelom Polju /
Nespojen
POGINUO 8. juna 1992. godine
Kao pripadnik 4.mrb - 4.vrsne, učilišća u OS
RBiH od 8. aprila 1992. godine.
Poginuo na lokaciji naselja Butmici.

ZEJNIALIĆ (IVO) DRAGICA
Rodio 30. decembra 1970. godine u naselju
Ljubuški kraj Kneževi / Udbina
POGINUŁA 8. juna 1992. godine
Edukacijski radnik. Majka jednog djeteta.
U 12.50 sati, kada dobrovoljni snajperi 8. aprila
1992. godine, Potočki spomenikom, raspaljiva
3.mrb - 4.vrsne. Obavljajući dužnost bolječarke
poginula na području naselja Glasgovđina.

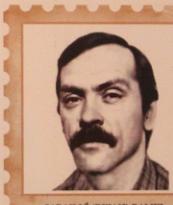
BEBIĆ (DRAGO) KREŠIMIR
Nepoznati pokojnik / Nespojen
POGINUO 28. jula 1992. godine
Kao pripadnik Specijalne jedinice MUP-a „Fikm“
(4.vrsna) poginuo u rejonu naselja Lutica.
Nakon pogibije tijelo prezenzo u Sarajevo.

JELIĆ (NEDELJKO) JADRANKA
Rodio 6. februara 1955. godine u Sarajevu / Udatia
PODLEGLA 29. jula 1992. godine
Tekstilni radnik. Zapošlena u predstavništu „Konti“ -
Udruženje kompanija za tekstilne proizvode „Blue“ - Sarajevo.
Kao pripadnik 3.mrb - 4.vrsne, učilišća u OS
RBiH od 22. maja 1992. godine. Na dužnosti
bolječarke grčilo ranjena u Sokolovićima. Podlegla u
bolnici u Konjicu.

HURIĆ (MUHAREM) SELVER
Rodio 27. maja 1958. godine u Sarajevu /
Nespojen
POGINUO 31. jula 1992. godine
Civili radnik. Zapošlen u Županiju „Bosna“ - Sarajevo.
Kao pripadnik 2.mrb - 4.vrsne, učilišća u OS
RBiH od 22. maja 1992. godine. Poginuo u Hrasnicu.

SARAJLIĆ (RIZAH) RAMIZ
Rodio 30. aprila 1955. godine u Sarajevu / Otežan
POGINUO 3. avgusta 1992. godine
Zatvorlica streljaška škola. Bez zapošljenja.
Kao pripadnik 4.mrb - 4.vrsne, učilišća u Os
RBiH principala u OS RBiH od 10. aprila 1992. godine.
Poginuo u Hrasnicu.

MUHOVIĆ (MEHMED) MEVSUDA
Rodio 19. januara 1970. godine u Foči / Nespojen
POGINUO 3. avgusta 1992. godine
Zatvorlica streljaška škola. Bez zapošljenja.
Kao pripadnik 4.mrb - 4.vrsne, učilišća u Os
RBiH principala u OS RBiH od 10. aprila 1992. godine.
Poginuo u Hrasnicu.

Tokom rata u brigadi je u aktivnim borbenim dejstvima poginulo 14 žena.

1995.

O 4. VITEŠKOJ MOTORIZOVANOJ BRIGADI REKLI SU:

"Vi držite ključ rata. Tim ključem otvarate i zatvarate kapiju grada. U vašim rukama se nalazi srce naše zemlje. Vi ste "vojni hirurzi" i vaša ogromna sposobnost, spasit će njen život."
Alija Izetbegović, Predsjednik Predsjedništva RBiH

"Vi imate savršen mehanizam rukovodenja i komandovanja, imate odličnu logistiku što se najbolje osjeti u zoni borbenih dejstava gdje ovi mehanizmi funkcionišu do savršenstva. Stekli ste iskustvo u ratu i na tom planu imate impozantan tim stručnjaka. Vaši rezultati su putokaz za dalji rad na iznalaženju sveobuhvatnih rješenja u cilju stvaranja globalne podrške jedinicama Armije BiH. Vi ste primjer brigadama." Profesor Nedžad Ajnadžić, Komandant 1. Korpusa

"Izuzetno ozbiljan odnos pri izvršavanju svih obaveza, pokazali ste i u izvođenju borbenih dejstava. Ono što je karakteristično za ovu brigadu to je da teritorije koje oslobođeni nikada ne zna da izgubi. Ona ima stalni strategički pristup i brzo se stavlja u funkciju iznalaženja vojnog rješenja za dalja napredovanja. To je moguće samo sa borcima čija se snaga ogleda u odanosti izvršavanja zadatka. Vi imate sistem rukovodenja i komandovanja koji odlično funkcioniše i to je jedan od razloga da je ova brigada postala "Viteška". Vi ste ključna karika u lancu obrane grada Sarajeva i Bosne i Hercegovine." Zaim Imamović, Komandant 14. Divizije

"Opravdali ste postojanje jer ste svojom snagom presjekli agresora u zatvaranju prstena - ciljem hermetičkog zatvaranja grada da bi ostvario blic-krik pobedu kojom je htio ugасiti političku aktivnost naše zemlje, diktirati uslove pregovora i tako ostvariti svoje mračne ciljeve. Stajali ste na pupčanoj vrpci grada. Vaši borci su ugradili živote u temelje arterije koja je pružala život napačenom radu i narodu. Kreatori ste historijskog djela i tu ste obezbijedili svoje mjesto. Grad Sarajevo vam je vječiti zahvalnik." Profesor Safet Halilović, Predsjednik gradskog odbora SDA Sarajevo 1995.godine

"Ponosan sam što imam priliku odati ovo priznanje borcima 104. VMTBR. Izuzetno cijenim to što ste se našli i pomogli članovima američke delegacije. Vaša brza akcija i izvanredno vršenje dužnosti bilo je od ključne važnosti za uspješnu evakuaciju nastradalih građana Amerike. U ime njihovih porodica i u svoje osobno ime još jedanput vam hvala." Wesley Clark, General KOV SAD

Dio citata istaknutih državnika i vojnih ličnosti BiH i SAD-a o 4. Vmtbr

„Ponosan sam što imam priliku odati ovo priznanje borcima vaše brigade. Izuzetno cijenim to što ste se našli i pomogli članovima američke delegacije. Vaša brza akcija i izvanredno vršenje dužnosti bilo je od ključne važnosti za uspješnu evakuaciju nastradalih građana Amerike. U ime njihovih porodica i u svoje osobno ime još jedanput vam hvala“, kazao je o 4. Viteškoj motorizovanoj brigadi američki general Wesley Clark, bivši komandant savezničkih snaga NATO-a u Evropi.

Protivoklopnja sredstva koja je brigada koristila u odbrani tenkoprohodne zone 1995. godine.

Eksponati iz 1995. godine.

Jedan od projektila
zarobljenih 1995. godine u rejonu
Strašta i diverzantski minobacač
60 mm zarobljen od neprijatelja
1995. godine.

Amblem A RBiH na rukavu
pripadnika 4. Vmtbr iz 1995. godine.

Muzej 4. Viteške motorizovane
brigade upravo govorio o dijelu priče
o opsadi Sarajeva o kojem se malo
zna – o nastavku priče o opsadi, o
tome šta je onoga ko bi tunelom
izašao iz opkoljenog Sarajeva dalje
čekalo.

Logistika

Autentični primjeri konzervi hrane iz perioda 1992. – 1995. godine.

U zoni odgovornosti brigade tokom čitavog rata funkcionalisalo je više od 10 pekara koje su proizvodile hleb kako za brigadu, tako i za civilno stanovništvo na slobodnim prostorima općine Ilijada. Dnevna proizvodnja hleba u pojedinim periodima rata je bila do 15.000 komada.

U okviru logistike 4. Vmtbr uspješno su organizovane i cijeli rat je radilo 6 do 9 kuhinja. Dnevna priprema hrane je bila na bazi od 6.000 do 7.000 obroka, a u pojedinim periodima rata i do 10.000 obroka dnevno.

U zoni 4. Vmtbr od 1993. godine je funkcionalo poljoprivredno dobro putem kojeg su se obezbjeđivale značajne količine svježeg povrća za ishranu pripadnika brigade i civilnog stanovništva.

Održavanje komunikacija u zoni odgovornosti brigade i šireg okruženja, kao i briga za njihovu prohodnost bila je u nadležnosti inžinjеријског i logističkog bataljona brigade.

Radnici u pilani također su davali svoj doprinos logistici 4. Vmtbr

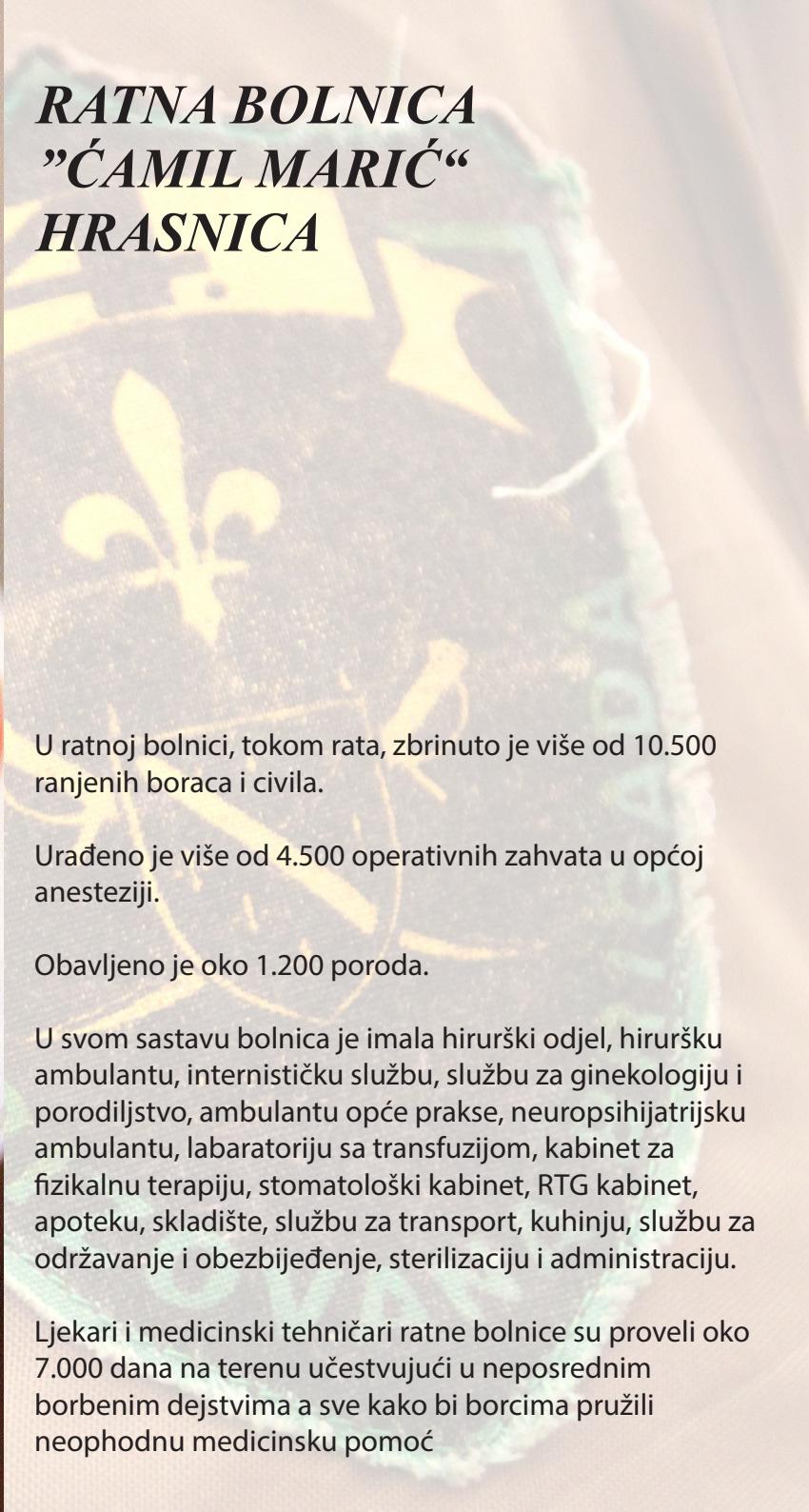

Kao dio logistike obučari su vrijedno radili kako bi borci na borbenim položajima imali adekvatnu obuću.

ARMIJA
REPUBLIKE
BOSNE I HERCEGOVINE

RATNA BOLNICA "ĆAMIL MARIĆ" HRASNICA

U ratnoj bolnici, tokom rata, zbrinuto je više od 10.500 ranjenih boraca i civila.

Urađeno je više od 4.500 operativnih zahvata u općoj anesteziji.

Obavljeno je oko 1.200 poroda.

U svom sastavu bolnica je imala hirurški odjel, hiruršku ambulantu, internističku službu, službu za ginekologiju i porodiljstvo, ambulantu opće prakse, neuropsihijatrijsku ambulantu, labaratoriju sa transfuzijom, kabinet za fizikalnu terapiju, stomatološki kabinet, RTG kabinet, apoteku, skladište, službu za transport, kuhinju, službu za održavanje i obezbijeđenje, sterilizaciju i administraciju.

Ljekari i medicinski tehničari ratne bolnice su proveli oko 7.000 dana na terenu učestvujući u neposrednim borbenim dejstvima a sve kako bi borcima pružili neophodnu medicinsku pomoć

Dio postavke posvećen ratnoj bolnici "Čamil Marić" Hrasnica.

Medicinsko osoblje i hirurg neporedno prije operacije.

Pružanje zdravstvenih usluga stanovništvu slobodnih prostora općine Ilijadža.

Jedan od težih ranjenika na previjanju u operacionoj sali bolnice gdje su hirurzi u teškim uslovima i uz nadljudske napore spasili stotine života.

Aktiv žena

Na slobodnim prostorima općine Ilijadža 21. maja 1992. formira se Aktiv žena koje uz pomoć humanitarnih organizacija civilnih struktura i lični angažman pružaju nesobičnu pomoć pripadnicima brigade. Za vojsku - svoju braću, muževe i sinove su plele čarape, rukavice, kape i džempere. Tokom 1992. godine, aktiv žena je prikupljao ljekovite trave za čajeve i pripremali su zimnicu.

Početkom '93. godine formiran je stalni punkt za organizovano pranje bolničkih posteljina i zavojnog materijala. Također se radilo na šivenju traka za obilježavanje, kišnih kabanica i maski za zaštitu od nuklearno-hemijsko-bioloških borbenih sredstava.

Ustrojavanjem brigade, potrebe su bile sve veće te se aktiv žena uključuje u izradi RAP-ova (turbice za rezervne dijelove), ruksaka, jurišnih prsluka, maskirnih odijela i navlaka za naoružanje. Za potrebe ratne bolnice pravljena su nosila, šivena hirurška odijela, medicinske maske i komprese. Svoj rad, aktiv žena proširuje i na poljoprivredno dobro koje je postojalo u okviru 4/104. Vmtbr.

Aktivno su učestvovali u obilasku boraca na borbenim linijama prilikom čega su dostavljale veće količine hrane.

Svojim angažovanjem žene su dale veliki doprinos za očuvanje slobodne teritorije Ilijadža.

Članice aktiva žena u pripremi i podjeli iftara za pripadnike brigade i civilno stanovništvo.

Aktiv žena na poljoprivrednom dobru Brigade.

Članice Aktiva šiju uniforme i druge odjevne predmete za pripadnike brigade.

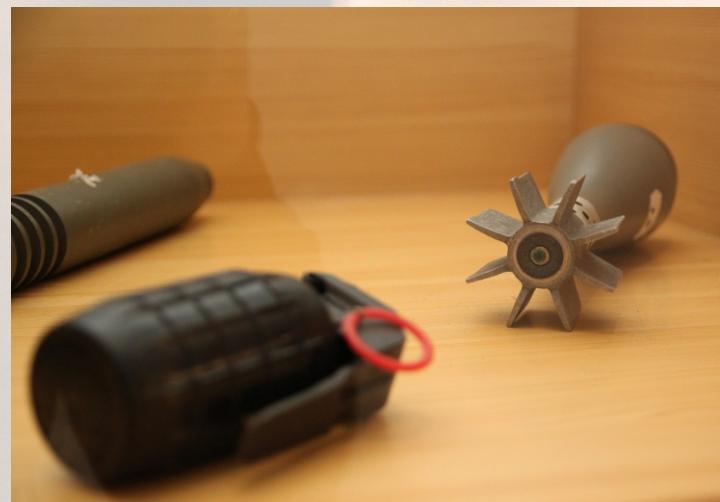
Inžinjerija i namjenska proizvodnja

Minobacačka granata proizvedena 1995. godine u pogonu "FAMOS" u Hrasnici.

Sječa drva za šehidske porodice.

Ručna bomba proizvedena 1993. godine u pogonu "FAMOS" Jablanica.

Inžinjerija je pod stalnom neprijateljskom vatrom uspjela izgraditi most na Željezniči 1992. godine.

Eksponati namjenske industrije, predmeti koje je izradio aktiv žena i informativni listovi.

Soba sa albumima

Ulaz u sobu.

U sklopu Muzeja nalazi se posebno uređena prostorija sa više od 2.000 fotografija iz perioda 1992 – 1995. godina, koje su dostupne posjetiocima.

Broj fotografija se svakodnevno povećava, a razvrstane su po godinama u više foto albuma.

Sve fotografije su skenirane i dostupne za pregled i putem digitalne projekcije.

U sobi su također izložena kolektivna priznanja.

Foto albumi puni autentičnih fotografija koje govore o ratnom putu Brigade, životu i radu u zoni Četvrte viteške.

Unutarnji izgled sobe.

Digitalna projekcija fotografija.

Dio kolektivnih priznanja.

Kulturno-zabavni i vjerski program

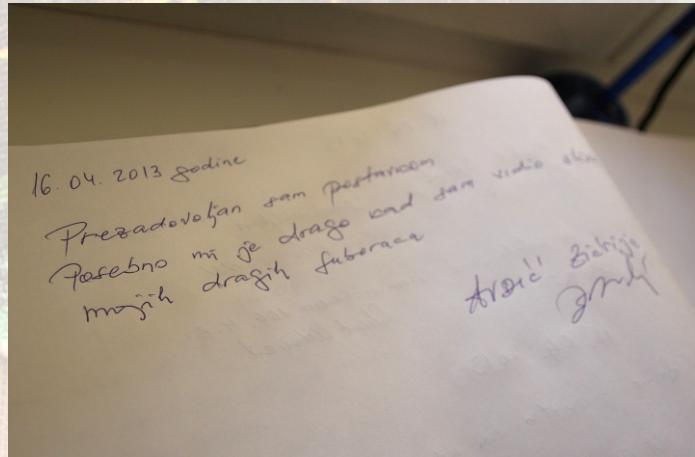
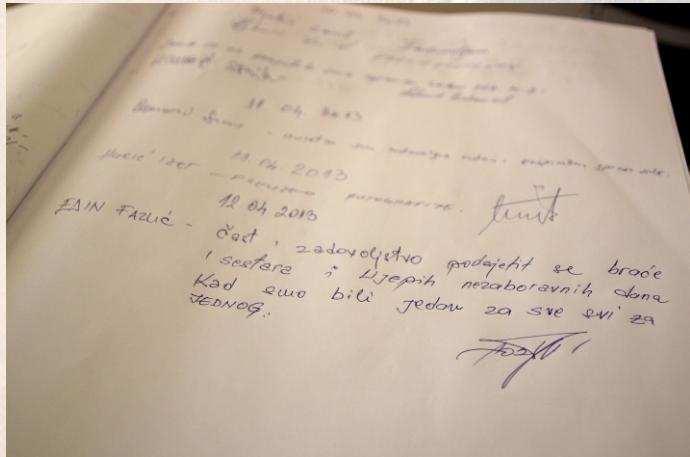
I pored izuzetno teške i složene situacije na slobodnim prostorima općine Ilidža, pripadnici 4. Vmtbr su u saradnji sa civilnim institucijama i vjerskim zajednicama tokom čitavog perioda rata organizovali i sprovodili kulturno-zabavne i sportske aktivnosti. Posebna pažnja komande i jedinica brigade posvećivana je stvaranju uslova za provođenje kulturnih, sportskih, vjerskih i drugih aktivnosti.

Organizovani su sportska takmičenja i turniri u različitim sportskim disciplinama kao što su: fudbal, košarka, odbojka, rukomet i drugi sportovi. U ovim aktivnostima učestvovali su pripadnici naše i drugih brigada ARBiH, civilno stanovništvo, učenici osnovnih i srednjih škola.

Poseban podvig bio je tokom 1994. godine u Hrasnici organizovati i održati 1. Odbojkaški memorijalni turnir na kojem su učestvovalе 23 ekipe iz čitave BiH.

Djelovalo je i nekoliko kulturno-umjetničkih društava, od kojih je posebno aktivno bilo KUD "Ekrem Mujkić" iz Butmira.

Knjiga utisaka

Suveniri

Prostor na ulazu u Muzej gdje se mogu kupiti prikladni suveniri brigada.

LOKACIJA I RADNO VRIJEME MUZEJA

Zgrada u kojoj se nalazi Muzej je objekat bivšeg kina Igman, sada Multimedijalna sala Ilidža, ulica Hrasnička cesta 8, između stare zgrade općine i hotela "Terme".

Radno vrijeme Muzeja je svakim radnim danom od 08:00 do 16:00 sati, a po potrebi za organizovane grupe Muzej je otvoren i drugim danima uz predhodnu najavu na telefone: 033-621 961 ili mob: 061-340 247.

Izdavač: Udruženje „4. Viteška motorizovana brigada Ilidža“

Tel./fax.: +387 33 628 388; mob.: +387 60 320 2404;

e-mail: udruzenje4.viteska@gmail.com;

web: www.4viteska.ba

Bibliografija:

- 1 ŠVKOSRBH, Formiranje brigada OS, Naredjenje, str.pov.broj 02/1091-210, 05.11.1992. godine
- 2 GŠARBiH, Naredjenje, str.pov.broj 4/19-1, 11.01.1995.
- 3 GŠARBiH, Organizacijske promjene u z/o 1. korpusa ARBiH, Naredjenje, str.pov.broj 4/43-99-1, 25.12.1995.
- 4 Predsjedništvo RBiH, Odluka, PR broj 02-111-521/94, 26.07.1994.
- 5 ŠVKOSRBH, Odluka o organizaciji i formiranju sljedećih jedinica Oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine, broj 02/1010-20, 31.08.1992.
- 6 U prijedlogu RgŠO Sarajevo se navodi da se radi o već postojećoj brigadi i da je prvi prijedlog za donošenje odluke o njenom formiranju dostavljen ŠVK još 08.07.1992. godine, što znači da je 1. samostalna brigada RgŠO Sarajevo postojala od početka jula mjeseca 1992. godine. RgŠO Sarajevo, Donošenje odluke o formiranju jedinica. Prijedlog, broj 06/800-44, 29.08.1992.
- 6 ŠVKOSRBH, Formiranje jedinica OS, Naredjenje, str.pov.broj 02/1010-201, 28.09.1992.
- 7 ŠVKOSRBH, Formiranje jedinica OS, Dopuna naredjenje, str.pov.broj 02/1010-537, 03.12.1992.
- 8 ŠVKOSRBH, Formiranje jedinica OS, Naredjenje, str.pov.broj 02/1010-201, 28.09.1992.
- 9 Predsjedništvo RBiH, Odluka o formiranju jedinica TO, PR broj 1170, 27.05.1992.
- 10 ŠVKOSRBH, Odluka o formiranje jedinice Armije Republike Bosne i Hercegovine, broj 02/349-433, 19.07.1992.
- 11 ŠVKOSRBH, Odluka o organizaciji i formiranjem Specijalne brigade Oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine, broj 02/601-1, 15.07.1992.
- 12 ŠVKOSRBH, Organizacijske promjene 1. korpusa, Naredjenje, str.pov.broj 14/75-11(a), 19.02.1993.
- 12 ŠVKOSRBH, Organizacijske promjene RJ u zoni odgovornosti 1. korpusa, Dopuna naredjenje str.pov.broj 14/75-11(a), 19.02.1993. godine, str.pov.broj 14/75-16, 26.02.1993.
- 13 ŠVKOSRBH, Preimenovanje brigade 1. korpusa, str.pov.broj 14/75-30, 19.03.1993.
- 13 Izvor za obrazloženje prijedoga za preimenovanje brigade: 3. motorizovana brigada, Promjena naziva 3. motorizovane brigade, pov.broj 23/1-137/93, 10.03.1993.
- 14 GŠARBiH, Naredjenje, str.pov.broj 4/19-1, 11.01.1995.
- 15 GŠARBiH, Organizacijske promjene u z/o 12. divizije KoV 1. korpusa, naredjenje, str.pov.broj 14/43-80, 13.10.1995.

Foto: Almir Panjeta i ratni arhiv 4. Vmtbr

DTP: Sanel Prazina